

UNIVERSITETET I
NORDLAND

SYN180H

BACHELOROPPGAVE I SYKEPLEIE

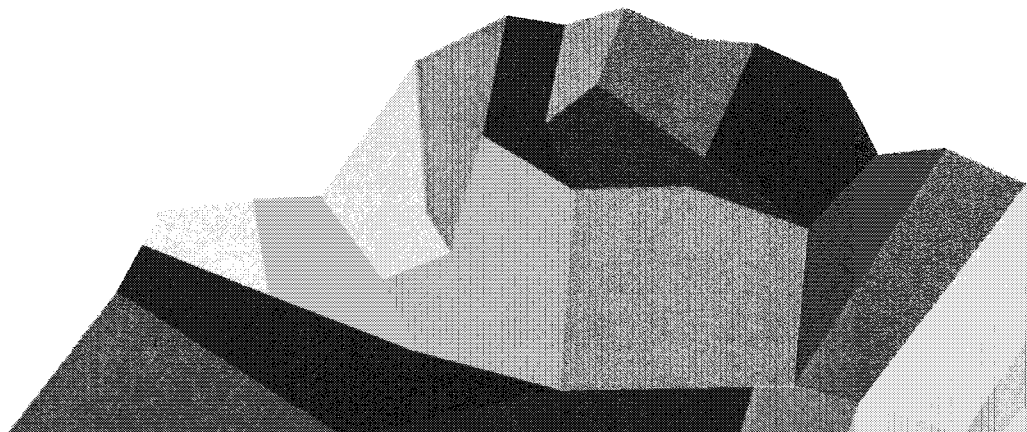
Hvordan kan sykepleieren i sin veilederrolle sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring?

Frist for innlevering: 25.10.13

Kandidatnr: 58 og 70

Antall sider totalt: 41

[Sollie-Kilvær, Elisabeth
Fleines, Trine Hasselberg]

Forord

”Rutiner og tid er bud nummer en. Tid til vurdering, tid til å kommunisere. Det er et stort ansvar å evaluere og kan ikke gjøres halvhjertet”

(sykepleier utsagn)

Resultatet av denne bacheloroppgaven viser bare til en liten del av det som skjer i praksisstudiene. Vi får heller ikke belyst alt det administrative, faglige og gode arbeidet som utføres fra både skole og forskjellige institusjoner og ikke minst sykepleiere som stiller opp som veiledere for at vi som sykepleiestudenter skal oppleve en trygg og god praksis i den praktiske delen av utdanningen. Men vi vil likevel søke om det er rom for forbedringer.

Vi ønsker å få takke vår veileder for god veiledning gjennom prosessen med å skrive denne oppgaven. Videre vil vi også rette en takk til bibliotekar. Og sist, men ikke minst til sykepleiere og studenter som har stilt opp til intervju.

Innhold

Forord.....	1
1.0 INNLEDNING.....	4
1.1 Presentasjon av tema og problemstilling	4
Tema.....	4
Oppgavens problemstilling	4
1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	5
1.3 Avgrensning og presisering av problemstilling	5
1.4 Oppgavens hensikt	5
1.5 Forforståelse	6
Vår forforståelse.....	6
2.0 METODE.....	6
2.1 Hva er metode?	6
2.2 Valg av metode	6
2.3 Intervju	7
2.4 Etske overveielser	8
2.5 Begrepsavklaring	8
Veiledning.....	8
Refleksjon	9
Etikk	9
2.6 Selvkritikk, kildekritikk, litteratur og artikler.....	9
Selvkritikk.....	9
Kildekritikk.....	9
Pensumlitteratur	9
Selvvalgt litteratur.....	9
Artikler	11
3.0 TEORI.....	12
Kommunikasjon.....	12
Kompetanse.....	13
Kunnskap	13
3.1 Veiledning og kompetanse.....	13
Veilerrolle.....	13
Sykepleiers pedagogiske funksjon.....	13
3.2 Etikk og refleksjon.....	14
3.3 Ansvar og samarbeid.....	16
3.4 Tid og utfordringer.....	17
3.5 Samhandling og kompetanse	17
3.6 Sykepleieteoretiker.....	17
3.7 Planer, retningslinjer og Meld. St. 10.	18
Rammeplan for sykepleierutdanning 25.januar 2008	18
Yrkesetiske retningslinjer. ICN's etiske regler for sykepleiere.	18
Studieplanen: Bachelor i sykepleie, nett- og praksisbasert.....	19
Meld. St. 10.....	19
4.0 FUNN.....	19
4.1 Intervju	19
Veilerrollen.....	19
Etikk	20
Forventninger	20
Ansvar og samarbeid.....	20
Tid og utfordringer.....	20

5.0 DRØFTING	21
5.1 Veilederrollen.....	21
5.2 Etikk	23
5.3 Forventninger	25
5.4 Ansvar og samarbeid.....	26
5.5 Tid og utfordringer	28
6.0 AVSLUTNING	30
7.0 LITTERATUROVERSIKT	32
7.1 Pensumlitteratur	32
Nettadresser:.....	33
7.2 Selvvalgt litteratur	33
7.3 Artikler	34
7.4 Vedlegg	35
Vedlegg 1 Godkjenning (tillatelse) til innhenting av data	35
Vedlegg 2 Intervjuforespørsel og intervjuguide sykepleiestudenter.....	38
Vedlegg 3 Intervjuguide sykepleiere	39
Vedlegg 4 Samtykkeskjema.....	40

1.0 INNLEDNING

Jeg fikk beskjed om at nå ble det krysset av to punkter på evalueringsarket, fare for ikke bestått praksis! Jeg ble skrekkslagen og flau. Hvem sin feil var det at jeg hadde havnet i en slik situasjon? Var det sykepleieren som ikke hadde veiledet meg bra nok eller var det virkelig min egen skyld? Eller kunne vi kanskje komme frem til en skylddeling? Jeg vet fortsatt ikke svaret, men situasjonen førte til at jeg fattet større interesse for temaet veiledning av studenter og det ansvaret sykepleierne har. Vi er to sykepleiestudenter som ble enige om å ta fatt på denne bacheloroppgaven sammen. Begge har erfart å komme til et praksissted der de ikke visste om at de skulle ha studenter og begge har erfart både gode og mindre gode praksisopplæringer. Derfor bestemte vi oss for å finne ut av hva det er som gjør at erfaringene har vært så forskjellige fra praksissted til praksissted, og hva sykepleieren kan gjøre for å sikre oss god praksisopplæring?

Antall ord: 9900

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

Tema

Veilederrollen for å sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring.

Oppgavens problemstilling

Hvordan kan sykepleieren i sin veilederrolle sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring?

Innen sykepleieryrket vil vi måtte tilpasse oss den arbeidsplassen vi ender opp på. Det vil bli ulike kompetanseområder som vi må konsentrere seg om. Men for alle sykepleiere vil rollen som veileder for studenter være en fellesnevner. Derfor synes vi det er viktig å sette oss inn i hva en slik rolle innebærer. Har vi gjennom sykepleiestudiet lært oss rollen som veileder, eller forventes det at dette er noe som alle kan? Som sykepleier er det viktig å ivareta også denne delen av yrket, fordi når sykepleiestudenter i løpet av utdannelsen går ut i forskjellige praksisperioder, har vi som sykepleiere, et medansvar for å legge til rette for god læring. Vi er

med andre ord viktige rollemodeller, og må blant annet hjelpe studentene til å finne seg selv som fremtidige dyktige utøvere av sykepleieyrket. Men hvordan skal vi gjøre det? Og hvordan kan vi finne ut hvordan det står til i praksisfeltet?

1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Vi har hatt både gode og dårlige erfaringer med våre veiledere i praksis.

Når sykepleiestudenter utveksler spørsmål som: ”*Er veilederen din grei?*” Og man spør seg selv om man har vært heldig eller ikke med egen veileder, synes vi det kan være grunn til å stille spørsmål om hva som kjennetegner en ”god eller dårlig” veileder. Vi funderer over hva som er årsaken til at det er slik. Når vi selv har hatt dårlige erfaringer har det gått ut over prestasjon, selvtillit og mestringsfølelse. De gode erfaringene i praksis har gitt oss godt læringsutbytte, trivsel og trygghet, noe som har gjort oss til bedre studenter i praksis.

Vi ønsker med denne erfaringskunnskapen å belyse veilederrollens betydning i utdanningsforløpet for sykepleiestudenter, og hvordan sykepleieren kan sikre studenten god veiledning. Hvilke elementer påvirker veiledning og fins det et forbedringspotensial?

1.3 Avgrensning og presisering av problemstilling

I denne oppgaven avgrensner vi sykepleierens mange funksjoner til i hovedsak å ta for oss sykepleierens pedagogiske funksjon overfor sykepleiestudentene.

Vi ønsker ikke å kritisere dagens sykepleiere for den veiledningen de gir studentene som er ute i praksis, men vi vil sette fokus på hvordan veiledningsfunksjonen kanskje kan synliggjøres, bevisstgjøres og reflekteres over, slik at det åpnes opp for et forbedringspotensial. Når vi skriver om sykepleierens veilederrolle mener vi den sykepleieren som står for den daglige praksisopplæringen for studenten, både i forhold til faglige kunnskaper, holdninger og ferdigheter.

1.4 Oppgavens hensikt

Vår hensikt med oppgaven er å øke våre kunnskaper om veiledning av studenter i praksis, sett fra sykepleierens og studentenes perspektiv.

Er grunnutdanningen i sykepleie i seg selv nok for å være kompetent til å veilede studenter, eller bør veiledere kurses i veiledning? Hva tenker sykepleieren selv om veilederrollen og det ansvaret det bærer med seg? Og hva tenker vi, sykepleiestudentene om veilederrollen og betydningen av den?

Vi ønsker å få satt fokus på hvor nødvendig vi synes det er med en god praksisopplæring. Vi vil finne ut hva veiledningsbegrepet inneholder og prøve å finne ut hvilke forventninger sykepleiere og studenter har til hverandre i et veiledningsforhold.

1.5 Forforståelse

Forforståelse er et fenomen der man på forhånd har gjort seg opp en mening om noe før man har undersøkt, og som man drar med seg inn i en undersøkelse, bevisst eller ubevisst (Tranøy 1986 I: Dalland 2012, s.117).

Opp gjennom livet blir vi påvirket blant annet av familie, venner, lærere, ting vi har lest og erfaringer vi gjør oss. Ut i fra våre opplevelser og erfaringer danner vi oss en forståelse, meninger og følelser, bevist eller ubevist. Forforståelsen er noe vi alltid bærer med oss, men den kan forandres i takt med nye erfaringer vi gjør oss i løpet av livet (Bie 2010, s.62).

Vår forforståelse

Vår forforståelse når det gjelder problemstilling for denne oppgaven, baserer seg på egne erfaringer fra praksisopplæring i forbindelse med studiet, samt møte med de ulike veilederne.

2.0 METODE

2.1 Hva er metode?

Når vi trenger å finne løsninger på et problem eller finne frem til ny kunnskap, trenger vi en fremgangsmåte, dette kalles metode (Dalland 2012, s.111). Metodebegrepet betyr opprinnelig at man følger en bestemt vei mot et mål (Skagen 2013, s.178).

2.2 Valg av metode

Vi er to studenter som av flere grunner fant ut at vi begge ville være tjent med å skrive denne oppgaven sammen. Vi kommuniserer godt og respekterer hverandres meninger. Til tider har vi hatt ulike oppfatninger, noe som har resultert i gode diskusjoner og refleksjoner.

I vår oppgave har vi valgt å benytte oss av kvalitative intervjuer som metode. Den kvalitative metoden skiller seg fra den kvantitative metoden ved at vi får frem hvordan ting oppleves og ulike meninger, i motsetning til den kvantitative metoden får frem målbare enheter i form av tall og prosent (Dalland 2012, s.112). Vi tror at denne metoden får belyst problemstillingen vår på en mer levende måte. Vi kan utforme og få svar direkte fra mennesker som berøres og som er aktuelle for vårt temavalg i oppgaven. Videre tenker vi at det er et metodevalg som

kanskje fører til at oppgaven vår blir mer interessant for leseren. Når vi gjennom studiet har lest pensumlitteratur, har vi merket at når historier og utsagn er blitt direkte gjengitt, har det vært lettere for oss å sette oss inn i det som står skrevet. Vi har et håp om at vår oppgave klarer å gi leseren en slik opplevelse.

Vi må også studere pensummaterialet for å se om vi teoretisk sett kan ivareta veilederrollen overfor sykepleiestudenter etter endt grunnutdanning i sykepleie. Vi leser gjennom studieplanen, rammeplanen av 25. januar 2008, de yrkesetiske retningslinjene for sykepleiere og Meld. St. 10. Vi finner også frem selvvalgt litteratur og søker på nasjonale og internasjonale forskningsartikler.

Vi kom frem til at vi ønsket å intervju tre sykepleiere og tre sykepleiestudenter.

Grunnen til at vi ønsket å innhente data fra studentene på vårt eget kull, er at vi kjenner til pensum, hva som har vært tilgjengelig på nettundervisningen, arbeid – og studiekravene, samlinger, eksamener, praksis på skolen og praksis både innen den kommunale helsetjenesten og innen spesialisthelsetjenesten.

Vi valgte å intervju de tre første studentene som meldte sin interesse.

Og vi valgte å intervju sykepleiere med lang fartstid i sykepleiefaget fordi det er større muligheter for at de har flere erfaringer innen veiledning av studenter.

Vi fant ut at det kunne være en fordel å bruke ganske like spørsmål for å ha mulighet til å sammenligne svarene fra sykepleiene og studentene.

I forbindelse med analysering av intervjuene delte vi funnene inn i temaene: Etikk, veilederrollen, forventninger, ansvar og samarbeid, tid og utfordringer.

Før vi kunne sette i gang med intervjuene innhentet vi alle nødvendige tillatelser.

Se vedleggene 1 – 4.

2.3 Intervju

Vi sendte ut forespørsler per mail til 18 med - studenter. Mailene ble sendt enkeltvis på en slik måte at ingen av studentene kunne se hvilke andre studenter som ble spurt. Vi valgte å legge ved vår intervjuguide for at studentene lettere skulle kunne ta stilling til om de ønsket og stille opp til intervju. Ved å legge ved spørsmålene faller noe av spontaniteten til svarene deres bort, men skaper samtidig tid til refleksjon over temaet. Ulempen ved å legge ved vår intervjuguide, var at studentene ble usikre på hvordan vi ønsket å motta svar fra dem, om de skulle svare skriftlig på spørsmålene og sende svarene. Fem studenter tok kontakt via

telefonen og stilte samme spørsmålet om hvordan vi ville motta svarene. Vi brukte diktafon under intervjuene av alle tre studentene og den ene av sykepleierne og transkriberte senere intervjuene. Det som er så fint med å bruke diktafon er at vi under intervjuet kan konsentrere oss om intervjuet, fremfor å sitte og skrive. I tillegg kan vi og bør vi høre på lydbåndet flere ganger, fordi det kommer stadig frem nye ting fra intervjuet som vi ikke får med oss etter bare å ha hørt det en gang.

Når det gjaldt intervju av sykepleiere, var det kun en av sykepleierne som godtok bruk av diktafon under intervjuet. Intervjusvarene fra de to andre sykepleierne ble derfor etter beste evne skrevet ned på pc etter hvert som intervjupersonene svarte på spørsmålene.

En svakhet i våre undersøkelser er at da ingen av sykepleierne som ble intervjuet nylig hadde gått på veilederkurs, fikk vi ikke vite om svarene på våre spørsmål ville skilt seg ut ifra en med veilederkurs.

2.4 Etiske overveielser

Intervjusvarene vil bli anonymisert fordi intervjupersonene skal kunne stole på og føle seg trygge på at det som fremkommer i intervjuet ikke skal kunne føres direkte til dem.

Intervjupersonene får også informasjon om at ved deres deltakelse, bidrar de med å danne en oversikt og en innsikt i hvordan ting skjer og oppleves i praksis.

De mottok også et skriftlig samtykkeskjema til intervju som forklarte at taushetsplikt fra vår side skulle bli overholdt og at de kunne trekke seg om de ønsket det. Alle notater fra intervjuene, lydopptakene og det transkriberte materialet slettes når oppgaven er avsluttet.

(Dalland 2012, s.102 – 107). Vi anonymiserer også våre egne erfaringer.

2.5 Begrepsavklaring

Begrepsforståelsen kan oppfattes ulikt, selv om man har samme utdanningsbakgrunn (Gjems 1995, s.89).

Veiledning

”En formell, relasjonell og pedagogisk istandsettingsprosess som har til hensikt at mestringskompetansen styrkes gjennom en dialog basert på kunnskap og humanistiske verdier” (Tveiten 2009, s.71).

Refleksjon

”Refleksjon betyr å gjenspeile og å betrakte, og det betyr å tenke i begreper, kunne analysere og sammenstille påstander og resonnementer, eller tenke over og kritisk analysere det vi gjør” (Nordtvedt og Grimen 2004 I: Tveiten 2013, s.29).

Etikk

Etikk er teori om moral. I følge Tranøy (2005) er moral retningslinjer som gjelder i det praktiske liv, spesielt oss mennesker imellom. Vi får en pekepinne på hva som er rett eller galt, godt eller dårlig (Brinchmann 2010, s.16 – 17).

2.6 Selvkritikk, kildekritikk, litteratur og artikler

Selvkritikk

Som sykepleiestudenter har vi egne erfaringer når det gjelder å bli veiledet i praksis av tildelte veiledere (sykepleiere). Det kan kanskje prege våre søk og hvordan vi tolker funnene våre når vi leter etter datamateriell til oppgaven.

Vi kunne gjort det mer tydelig i mailen til studentene at vi ønsket å møte dem privat og at vi var mobile. Vi kunne også intervjuet sykepleiere med kortere fartstid i faget.

Vi kunne forsøkt å finne sykepleiere som vi på forhånd hadde fått informasjon om hadde gått på veilederkurs, kanskje helst i den senere tid.

Kildekritikk

”Ved å bruke kildekritikk viser du at du er i stand til å være kritisk i forhold til det kildematerialet som er valgt” (Dalland 2007, s.66). I følge Dalland er hensikten med kildekritikk at den som leser skal ha mulighet til å ta del i de refleksjoner vi har gjort oss med tanke på oppgavens tema, når vi har tatt stilling til relevans og gyldighet som kommer fram av litteraturen (Dalland 2007, s.72)

Pensumlitteratur

Vi har valgt og ikke presentere pensumlitteraturen som vi har brukt i oppgaven, da vi antar at den er en sikker og god litteratur valgt ut av fagfolk innen sykepleieutdanningen.

Selvvalgt litteratur

Nedenfor presenteres fire bøker som ble funnet frem ved hjelp av bibliotekar da vi forklarte hva vi skulle skrive om, og derfor etterspurte bøker innen veiledning.

Veiledning i profesjonsgrupper (1995) er skrevet av Liv Gjems som er utdannet cand.paed. Boken er en lærebok i veiledning som retter fokuset mot relasjoner mellom mennesker og virkning av handling. Den henvender seg profesjonsgrupper i barnehage, skole-, helse-, og sosialsektoren og studenter til disse utdanningene.

Individuell veiledning (2002) er skrevet av Thore K. Aalberg som har hovedfag innen sosialpedagogikk, er utdannet handelsskolelærer og homøopat. Boken tar for seg veiledningsbegrepet, planlegging og utførelse av veiledning i praksis og den henvender seg til veiledere, studenter og lærere innenfor helse – og sosialfagutdanningene på høyskolenivå.

Oppmerksomhet og påvirkning i hjelperelasjoner. Viktige ferdigheter for coacher, rådgivere, veiledere og terapeuter (2006) er skrevet av R. Kvalsund som er førsteamanuensis med spesialfelt innen rådgivning, veiledning, coaching og ledelse. Boken fokuserer på lytting som ferdighet og teknikk i hjelperelasjoner.

I veiledningens landskap (2013) er skrevet av Kaare Skagen som er professor i pedagogikk og har doktorgrad i veiledning. Boken tar for seg ti forskjellige veiledningsmodeller innen pedagogisk veiledning og henvender seg til studenter i pedagogisk veiledning, veiledere og praksislærere i yrkes – og profesjonsutdanninger.

Denne boken ble funnet i en eldre utgave på en institusjon under en praksisdelt av utdanningen, og ble bestilt og kjøpt i sin nyeste utgave.

Veiledning - mer enn ord... (2013) er skrevet av Sidsel Tveiten som er førsteamanuensis og har doktorgrad som fokuserer på veiledning av brukere. Boken tar for seg veiledningsbegrep og pedagogisk virksomhet og henvender seg blant annet til sykepleiestudenter.

Denne boken anbefalte en sykepleielærer oss å kjøpe tidligere i studiet.

Refleksjonshåndboken (2010) er skrevet av Kristin Bie som er høgskolelektor ved bachelor sykepleie. Boken er en liten håndbok, ment som hjelpemiddel til læringsorientert refleksjon og henvender seg til sykepleiestudenter og andre profesjoner hvor man arbeider med mennesker.

Artikler

Denne artikkelen tipset vår veileder til bachelooppgaven oss om. Og den ene av oss to abonnerer på dette bladet som heter Sykepleien.

"De må vite at studentene kommer".

Eli Nilsen er nyutdannet sykepleier og tidligere NSF students fylkesrepresentant for sykepleiestudentene. Norsk og utgitt i 2013.

På grunnlag av at mange klaget over praksis, utførte hun en spørreundersøkelse av 50-60 sykepleierstudenter om hva de anså som en god praksisplass. Det kom fram at elevene ønsket veiledere som var engasjerte, inkluderende og hadde et ønske om å være veileder. Ikke minst er kommunikasjon mellom skole og praksissted av betydning, slik at veilederen vet når det kommer student (Sykepleien nr. 11. 2013).

De to neste artiklene er hentet fra Sykepleien.no, og ble funnet ved å søke på ordene veiledning, student og praksis.

Utfordringer med å veilede sykepleierstudenter i praksisstudier.

Forfattere er Eva Aigeltinger, Grete Haugan og Venke Sørli.

Norsk og utgitt i 2012. Det ble brukt en kvalitativ metode med fokusgruppeintervjuer av sykepleiere med veiledningserfaring. De fant ut at sykepleierne ønsker bedre tid, samarbeid og rutiner for veiledningsarbeidet og at det var ei utfordring å balansere pasientansvar og veiledningsansvar (Sykepleien.no).

Relasjonen til veileder betyr mye for sykepleierstudenter i sykehuspraksis.

Forfattere er Grete Haugan, Eva Aigeltinger og Venke Sørli.

Norsk og utgitt i 2012.

Målet med forskningen var å finne ut mer om sykepleiestudenters erfaring med et veiledningsforhold til sine veiledere i forbindelse med praksisstudiet. Metoden var en kvalitativ studie med fokusgruppeintervjuer. Resultatet som kom fram viser at relasjonen mellom veileder og student er avgjørende for hvorvidt praksisstudiet oppleves positivt eller ikke (Sykepleien.no).

Sammen for bedre praksis.

En norsk evalueringsrapport fra 2009, etter et samarbeidsprosjekt mellom Kirurgisk klinikk, Haukeland Universitetssykehus, Betanien Diakonale Høgskole og Institutt for sykepleie, Høgskolen i Bergen. Metode var Aksjonsforskning.

Prosjektgruppen ville prøve ut nye modeller for organisering av praksisveiledning. Hensikten var å finne ut om sykepleierstudentenes læringsprosesser i praksisstudier kunne styrkes. Prosjektet ble evaluert ved hjelp av spørreskjemaundersøkelse og fokusgruppeintervjuer (Bora.hib.no)

Hva påvirker sykepleierstudentenes trygghet og læring i klinisk praksis?

Artikkelen har blitt utgitt i *Vård i Norden*. Forfatter er Tove Lisbeth Holmsen og den er fra 2010. Metode var individuelle intervju av nyutdannede sykepleiere og gruppeintervju av sykepleierstudenter som var ferdige med alle sine praksisperioder i utdanningen. Hovedtemaet gikk ut på at trygghet fremmer læring (St.olav.no). Denne artikkelen fant vi i litteraturoversikten til artikkelen *Sammen for en bedre praksis*.

Det skulle vise seg og bli vanskelig for oss å finne en internasjonal forskningsartikkel som kunne passe til vår oppgave. Vi søkte på databaser som PubMed, ProQuest og Google scholar. Vi søkte på avanserte søk for å kunne bruke flere ulike søkeord i forskjellige kombinasjoner. Vi ønsket å finne artikler som ikke var eldre enn fem år, fri full tekst og at det var forskning. Søkeordene våre var: Supervisor, nurse, student, tutor, clinical, practice, education, confidence, coacher og coaching. Denne var på PubMed.

Patient Safety Instruction in US Health Professions Education

Forfattere er Mary E. Kiersma, Kimberly S. Plake og Patricia L. Darbshire. Amerikansk og utgitt i 2011.

Formålet var å finne ut hvordan pasientsikkerheten blir ivaretatt gjennom læreplaner til profesjonelt helsepersonell. Metoden er litteratursøk og de fant ut at pensum, instruksjonsvideoer og det tverrfaglige arbeidet må forskes på.

Vi har lagt ved en link til en amerikansk nettforedlesning om veiledning av studenter, *working with students*, se litteraturlisten.

3.0 TEORI

Kommunikasjon

Begrepet *kommunikasjon* er hentet fra det latinske ordet *communicare* og betyr at man gjøre noe felles, delaktiggjøre en annen eller å ha forbindelse med (Eide & Eide 2008, s.17).

Kompetanse

Kompetansebegrepet inneholder: Kunnskap, utførelse, handling og atferd (Dalland 2012, s.64).

Kunnskap

Kunnskapsbegrepet består av *fortrolighetskunnskap* som er den viten vi tilegner oss gjennom erfaringer i arbeid, *ferdighetskunnskap* som er den kyndighet eller evne til å gjennomføre praktiske oppgaver, *påstandskunnskap* som den kunnskapen som kan formuleres og som omfatter teoretisk og vitenskapelig kunnskap og til slutt *taus kunnskap* som utgjør en del av ferdighets- og fortrolighetskunnskapen (Johannessen, 2000:23-37) Johannesen, K. (2000): <<Kunnskapens ulike artikulasjonsmodi>>. UNIPED nr. 3:2000:23-37 (Skagen 2013, s.23)

Relevant litteratur har vi funnet fram til ut i fra intervjuvarene for å få økt forståelse for intervjuvarenes innhold. Temaene beskrives nærmere fra neste avsnitt.

3.1 Veiledning og kompetanse

Veilederrolle

Studenten lærer og erfarer i samhandling i praksis. Hovedsakelig skjer læring gjennom forbilder som inspirerer til etterfølgelse (Christoffersen 2011, s.128).

Sykepleierens veilederrolle ovenfor studenten er sammensatt, fordi hun skal fungere som både sykepleier i en avdeling, med det ansvaret det fører med seg, samtidig som hun skal veilede studenten. Hun skal i tillegg evaluere studentens ferdigheter i studiet. Sykepleieren har også en sentral undervisningsrolle og gjerne alle disse rollene på en gang. Hun kan ikke velge bort noen av disse rollene, da det stilles visse normer og forventninger til disse, også fra de personene hun samhandler med (Christoffersen 2011, s.211).

Veilederen fungerer ofte som en rollemodell for studenten ved at studenten observerer sykepleieren sine handlinger (Mekki og Tollefsen 2002, s.139).

Sykepleiers pedagogiske funksjon

”Sykepleierens pedagogiske funksjon innebærer alle vurderinger, konkrete gjøremål og handlinger sykepleieren har ansvar for, som har til hensikt å legge til rette for oppdagelse, læring, vekst, utvikling og mestring hos pasienter, klienter, pårørende, studenter og kolleger” (Tveiten 2009, s.30).

Sykepleieren trenger både pedagogisk, etisk og sykepleiefaglig kompetanse for å styrke sin funksjon. Dette gjelder både med tanke på barn, unge, voksne og eldre. Denne kompetansen må også prege sykepleieren slik at hun kan ivareta den funksjonen og ansvaret hun har ovenfor sine kolleger og studenter (Tveiten 2009, s.16).

3.2 Etikk og refleksjon

Etikk er teori om moral og i følge Tranøy (2005) er moral retningslinjer som gjelder i det praktiske liv, spesielt oss mennesker imellom. Vi får en pekepinne på hva som er rett eller galt, godt eller dårlig (Brinchmann 2010, s.16 – 17).

”Refleksjon betyr å gjenspeile og å betrakte, og det betyr å tenke i begreper, kunne analysere og sammenstille påstander og resonnementer, eller tenke over og kritisk analysere det vi gjør” (Nordtvedt og Grimen 2004 I: Tveiten 2013, s.29).

”Måten noe gjøres på blir ofte helt avgjørende for hvordan situasjonen oppleves” (Christoffersen 2011, s.128).

I praksisfeltet opplever veiledere et økt arbeidspress. Å endre på gamle vaner og rutiner krever ekstra energi. Men nytenkning og nye muligheter kan være det som må til for at veiledere skal ønske å fortsette som veiledere (Aalberg 2002, s.206).

De fleste ønsker å oppleve kontroll over egen situasjon, noe som øker selvrespekten. Alle har behov for å oppleve anerkjennelse (Blix og Breivik 2006, s.305).

Anerkjennelse er å bry seg om mennesker slik de er og ikke nødvendigvis slik man skulle ønsket at de var. Begrepet anerkjennelse henger sammen med begrepet menneskeverd som blant annet påpeker menneskers likeverd (Christoffersen 2011, s.106).

Empowerment er en viktig motivasjonsfaktor der hensikten er økt opplevelse av at man selv kan ta kontroll over sitt eget liv (Skårderud, Haugsgjerd og Stånicke 2010, s.323).

Empowermentbegrepet er i høyeste grad også relevant for studenter. Dette tankesettet baseres på pedagogiske ideer av den brasilianske pedagogen Paulo Freire (1999), som går ut på at den lærende selv må delta og anerkjennes (Tveiten 2009, s.29).

Når du aktivt reflekterer i læreprosessen øker du din faglige bevissthet til yrket. Du vil til slutt ha mulighet til å sette ord på den kunnskapen som du tar i bruk og kunne videreformidle din egen faglige forståelse til andre (Bie 2010, s.82).

Veilederen har et stort etisk ansvar. Hun skal sørge for at pasientene får god sykepleie og samtidig påse at studenten får relevante og matnyttige læresituasjoner. Veilederen besitter en kompetanse studenten ikke har, både i veiledning og sykepleie. Denne kompetansen resulterer i at veilederen får makt, som da har sammenheng med etisk ansvar (Tveiten 2006 I: Tveiten 2009, s.216). På grunn av at veilederen har denne makten er det spesielt viktig at den etiske kompetanse foreligger, da det er viktig at studenten ikke opplever å bli manipulert og at maktforholdet tar overhånd. Det er viktig at studenten opplever at hun er likeverdig med sykepleieren selv om kompetansen skiller dem (Tveiten 2009, s.216).

Sykepleiers evalueringsfunksjon er noe studenten kan kjenne på, da kan det gi en positiv effekt om sykepleier tar opp dette temaet i forbindelse med studentveiledningen.

Sykepleier har i tillegg et etisk ansvar dersom det oppdages at studenten utøver uetisk praksis. En fin måte å komme til bunns i dette på er å legge til rette for at studenten selv oppdager hva som var uetisk, dersom en ikke kommer noen vei med det, må sykepleier være klar i sin tale til studenten (Tveiten 2009, s.216).

Gjennom å reflektere kan vi lettere få til å integrere teori og praksis. Vi kan bli klar over hvilke kunnskaper og ferdigheter vi har eller mangler. Vi blir bedre kjent med oss selv, hvordan vi føler, kommuniserer og samhandler med andre. Bevist refleksjon kan derfor blant annet brukes til å forbedre vår egen yrkespraksis (Bie 2010, s.10). Refleksjon kan også gjøre oss oppmerksom på hvordan vår atferd påvirker våre omgivelser og kanskje spesielt i møte med noen som er sårbare og som trenger vår hjelp (Bie 2010, s.23).

Læringsforskning presiserer at læringspotensialet er stort når studenten inkluderes i pleiefellesskapet på praksisstedet. Det er høyskolens ansvar å legge til rette for det, ved å sørge for et nært samarbeid med skolen, i form av blant annet praksisveilederkurs, samarbeid om studentens læreplan og så videre. Dette krever også at studenten engasjerer seg for å komme inn i miljøet på praksisstedet (Mekki og Tollefsen, s.119).

Heggen (1995) har også forsket på betydningen av å inkludere studenten i praksisfellesskapet i forhold til læring, og legger vekt på at refleksjon og diskusjon rundt praksisen er viktig for læringsutbyttet. Ved å integreres i fellesskapet vil studenten dra nytte av all kunnskapen og erfaringene sykepleierne og hjelpepleierne sitter inne med. Her nevnes først og fremst kunnskapen som kommer frem som et resultat av yrkeserfaring.

Sykepleierforsker Patricia Benner presiserer forskjellen og betydningen av å veiledes av en erfaren sykepleier, fordi de ofte har en evne til å ta i bruk sansene for å skaffe seg en forståelse over situasjonen. Den erfarne sitter inne med kunnskap som tilpasses hver enkelt pasient (Mekki og Tollefsen 2002, s.126).

Det er viktig å møte studenten der han er. Sykepleieren må ta i bruk sine kommunikasjonsferdigheter og lytte aktivt, og på denne måten legge grunnlaget for trygghet og tillitt mellom student og sykepleier. Å lytte aktivt handler blant annet om å gi ikke-verbal respons, smile, nikke, vise at man er interessert i å høre på den andre. Dersom sykepleier møter studenten med empati, forsterkes studentens opplevelse av å føle seg verdsatt, sett og forstått (Tveiten 2009, s.96-97).

3.3 Ansvar og samarbeid

Både veiledning og rådgivning har likheter når det gjelder hva de egentlig står for. Begge deler legger vekt på at mottakeren selv skal ta ansvar for å utvikle seg og lære (Skagen 2013, s.22).

I dag er det slik at studentene har ansvar for egen læring (AFEL). Rammeplanen for sykepleierutdanningen krever at studenten avlegger en feilfri eksamen i medikamentregning før de får håndtere medikamenter. Studenten må også skrive og gjennomføre arbeidskrav som skal godkjennes av lærer i forkant av praksis, det kan for eksempel gå ut på de hygieniske prinsipper eller andre sykepleie prosedyrer. Dette skal gi studenten en forutsetning til å møte forberedt opp i den gitte praksisen, på en forsvarlig måte. Dersom en møter uforberedt opp til praksis så vil dette i verste fall gå ut over pasientens sikkerhet. Studentene har ansvar ovenfor sine pasienter og må ikke utsette dem for unødvendig risiko. (Mekki og Tollefsen 2002, s.120-123). ”*Sykepleieren har et personlig ansvar for at hennes praksis er faglig og etisk forsvarlig*” (paragraf 4 i helsepersonelloven 1999; paragraf 4 i Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere 2001) (Blix og Breivik 2006 s.293).

I følge studieplanen skal høyskolens veileder og kontaktsykepleier samarbeide om å tilrettelegge for at læresituasjonene skal være gode. På praksisstedet er det sykepleieren som har det daglige ansvaret for opplæring og veiledning av studenten.

Høgskolen har hovedansvaret for å ivareta ei kvalitetssikring på at kravet til handlingskompetansen og handlingsberedskapet kommer med i studieplanen.

Studentens læreplan danner grunnlag for vurdering av om målene i praksisstudiene er oppnådd. Og skal hjelpe studenten til å styre valg av læresituasjoner i praksis (fronter.com).

3.4 Tid og utfordringer

Tveiten (2009) skriver at sykepleieren har det ofte så travelt i praksis at hun får lite tid på å forberede seg på at hun skal veilede student. Hun trenger tid både for sin egen del og for at studenten skal få oppleve en praksisperiode med en positiv erfaring som gir vekst (Tveiten 2009, s.207).

Om studenten er bekymret for noe, kan det gå ut over konsentrasjonsevnen som igjen går utover læringsutbyttet. Å bruke litt tid på studenten i en slik situasjon kan være vel anvendt tid for begge parter (Aalberg 2002, s.143).

Samfunnet stiller stadig nye krav til endringer og omstillinger i helseyrket. Fra politisk hold kommer det nye reformer og pålegg om nye arbeidsoppgaver. Samtidig opplever yrket krav om nedskjæring og effektivisering, noe som vil prege menneskene som disse yrkesgruppene arbeider med (Gjems 1995, s.14).

Erfaringsmessig har et dagskurs eller seminar liten gevinst i forhold til kursdeltakerne sitt engasjement og den økonomiske innsatsen fra arbeidsgiver. Forklaringen ligger i at det som høres fint ut på kurs oppleves som vanskelig å få i gang på egen arbeidsplass (Moxnes 1986 I: Gjems 1995, s.16).

Relasjoner mellom mennesker utløser eller tapper krefter. Profesjonsutøvere og deres medarbeideres kvalitet på relasjonene, vil i stor grad påvirke målpersonene (Gjems 1995, s.24).

Det er foretatt en studie av sykepleiere som har veiledet uten veiledningskompetanse, hvor de opplevde en del organisatoriske utfordringer. Deriblant opplevdes det utfordrende og ikke få nok tid til veiledning. Det ble også påpekt at det å være både veileder, samt den som skal vurdere å evaluere studenten, kunne by på utfordringer og skape en dårlig relasjon mellom dem (Fillingsnes og Thylen 2012 I: Tveiten 2013, s.113).

3.5 Samhandling og kompetanse

Sykepleierens kompetanse må følge intensjonene i samhandlingsreformen. Det viser seg at det formelle kompetansenivået trenger å bli styrket blant annet innen veiledning. Meld. St. 10

3.6 Sykepleieteoretiker

Florence Nightingale (1820-1910).

NSF (Norsk Sykepleieforbund) har tatt utgangspunkt i Nightingales modell, i forbindelse med utarbeidelse av utdanningsplanen for sykepleieutdanningen. Nightingale så nødvendigheten og verdien av sykepleierens rolle som veileder for studentene. Det var sykepleiernes jobb å

følge elevene i praksis og det var de som skulle stå ansvarlig for den holdningsskapende delen av undervisningen (Fause og Micaelsen 2002, s.146).

Selv etter at hun ble gammel fulgte hun elevene sine fra sykesengen for å forsikre seg om at de fikk en tilfredsstillende praksis og undervisning. Hun ba elevene skrive dagbøker som hun leste. På denne måten kunne hun holde seg orientert om elevenes opplevelse og ferdigheter i forbindelse med praksis (Fause og Micaelsen 2002, s.91).

Nightingale mente at det var det viktig å ta hensyn til at hvert individ har individuelle behov for sykepleie. Det er ingen fasitsvar på hvordan mennesket reagerer på sykdom. Hun mente at sykepleiers viktigste oppgave var å fremme alt som kunne ha positiv effekt på pasientens helbredelsesforløp (Blix og Breivik 2006, s.16). For Nightingale handlet sykepleie om å være genuint interessert i den syke og forstå hans situasjon. God sykepleie for henne innebar at sykepleieren viste kunnskap og et faglig engasjement. En god sykepleier er opptatt av pasientens ve og vel og utfører sykepleiefunksjonen både for egen tilfredshets skyld og for pasienten (Fause og Micaelsen 2002, s.155-156).

3.7 Planer, retningslinjer og Meld. St. 10.

Rammeplan for sykepleierutdanning 25.januar 2008

”Rammeplanen angir mål og formål for utdanningene, viser utdanningenes omfang og innhold og gir retningslinjer for organisering, arbeidsmåter og vurderingsordninger.

Rammeplanen er forpliktende for institusjonene, de tilsatte, studentene og representantene for praksisopplæringen og skal sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå” (regjeringen.no).

”Sykepleierutdanningen skal utdanne selvstendige og ansvarsbevisste endrings- og pasient - orienterte yrkesutøvere som viser evne og vilje til en bevisst og reflektert holdning ved utøvelse av sykepleie. Utdanningen skal kvalifisere for et yrke og en yrkespraksis som er i stadig utvikling og endring. Læring må derfor ses i et livslangt perspektiv der både yrkesutøver og arbeidsgiver har ansvar” (regjeringen.no).

Yrkesetiske retningslinjer. ICN`s etiske regler for sykepleiere.

I 1983 godkjente landsstyret Norsk Sykepleieforbunds yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere.

Formuleringene som framkommer i retningslinjene er det viktigste verktøyet sykepleieren har i møte med etiske spørsmål og dilemma. Retningslinjene beskriver blant annet også hvilke forpliktelser sykepleieren har.

Siden samfunnet er i stadig endring, er det viktig at retningslinjene skal kunne anvendes i forhold til dagens kliniske praksis, utdanning og overfor myndighetene. Retningslinjene ble sist revidert i 2011 (sykepleierforbundet.no).

Studieplanen: Bachelor i sykepleie, nett- og praksisbasert

Studieplanen vår er laget ut i fra rammeplanen av 25. januar 2008 for sykepleierutdanningen som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet (Utdannings og forskningsdepartementet) (fronter.com).

Meld. St. 10

Helse og Omsorgsdepartementet har gitt ut Meld. St. 10 (2010 – 2013): *God kvalitet – trygge hender*. I punkt nummer 9: *Bedre kvalitet gjennom kunnskap og innovasjon*, står det at innholdet i grunnutdanningene skal fornyes og når det gjelder praksisutdanningene, skal kvaliteten styrkes (regjeringen.no).

4.0 FUNN

Tidsperspektivet viste seg å være en av de største utfordringene i forbindelse med veilederrollen, men også nødvendig for gode læreforutsetninger. Betydningen av veilederkompetanse kan også virke inn på Samtidig ble det også påpekt betydningen av god veiledning. I forbindelse med analysering av intervjuene delte vi funnene inn i fem temaer. Vi skal nå gi en nærmere presentasjon av de fem temaene som er: Etikk, veilederrollen, forventninger, ansvar og samarbeid, tid og utfordringer.

4.1 Intervju

Veilederrollen

Samtlige av sykepleierne vektla betydningen av å ha en god kommunikasjon både med skolen og studentene. Behovet for kompetansehevende kurs i veiledning var også et tema som gikk igjen. En sykepleier sier at å inkludere studenten i avdelingen er viktig for at studenten skal bli en naturlig del av teamet og for at hun skal kunne samarbeide med de andre i avdelingen, det skaper trygghet for studenten.

Videre sa studentene at veilederen må ha gode fagkunnskaper og være trygge i sitt fag.

Etikk

En av sykepleierne sier at det er viktig at etikk blir fremhevet og løftet opp i sykepleierrollen, dette er noe som hun ønsker å få videreformidlet til studenten.

Det ble også lagt vekt på betydningen av at studenten ser pasientens behov, har gode holdninger, er imøtekommende og tør å spørre om det er noe som er usikkert. Videre ble det sagt at det er viktig at studenten får gode vaner og ikke adopterer en uheldig arbeidskultur.

En student uttrykker ønske om at det skal være ærlighet mellom veileder og student.

Alle studentene sa at det å bli anerkjent av veilederen hadde stor betydning for praksisen. Det å bli sett og inkludert gav dem et godt grunnlag for god praksisopplæringen.

Forventninger

Sykepleierne forventer at studentene er engasjerte og vet målet med praksisen. Studentene må ønske å ta i mot kunnskap og vise interesse for faget, noe som betyr at de må stille spørsmål om de er usikre på noe. Det forventes også at de tar ansvar for egen læring.

Studentene forventer at veilederen er engasjert og viser interesse i å være veileder. De forventer videre at veilederen er faglig kompetent, gir konstruktive tilbakemeldinger og at man får hjelp når det trengs.

Ansvar og samarbeid

En sykepleier sier at det er skolen som er ansvarlig for å gi studenten praksisplass, og at sykepleierne har ansvar for å påse at studenten får en god praksis. Hun vektlegger betydningen av et tverrfaglig samarbeid og at alle har et ansvar på sitt vis.

Det blir nevnt at det er en ledelsesoppgave å sørge for å frigjøre tid til veiledning, og at det må være en balanse mellom ansvaret for student og pasient.

Studentene sier at det må være et tett og godt samarbeid i avdelingen der alle tar sin del av ansvaret. Studentene sier også at det kunne vært et bedre samarbeid mellom lærere og praksisstedet. Om lærer hadde kommet til praksisstedet ut over de faste evalueringstimene, ville det kunne skapt en bedre kommunikasjon og trygghet mellom lærer og student. Videre savner en student å få tidligere beskjed fra skolen om hvor man skal være i praksis.

Tid og utfordringer

Det er en utfordring for sykepleiere når de ikke har fått beskjed om at de skal ha student.

Alle sykepleierne sier at tidsmessig er veiledning en utfordring og at det derfor burde frigjøres tid til det. En sykepleier oppfatter det som utfordrende når studenten hun skal veilede er

veldig forskjellig fra henne selv. Det ble også sagt at det kan være utfordrende å balansere ansvaret for pasienter og veilederansvaret overfor studenten. Alle sier også at det er behov for kompetansehevende kurs i veiledning. Den ene sykepleieren sier *”Vi mangler veiledningskompetanse. Man kan være heldig som får en sykepleier som i seg selv er en ren og skjær pedagog ut fra egen person de finnes jo, men da er du heldig”*.

Den ene sykepleieren syns at det er vanskelig når det oppleves som upopulært fra de andre i avdelingen om hun og studenten trekker seg unna for å snakke. Det blir ikke tid til å ha en rolig kommunikasjon, reflektere sammen, bli trygge på hverandre og å få et godt mellommenneskelig forhold til den som skal veiledes.

Studentene har opplevd det som utfordrende å komme til et praksissted som ikke har vist om at de skulle ha student. Og den ene studenten sier *”For det er ikke nødvendigvis slik at man er en god pedagog fordi om man er en sykepleier... og det er vel ikke uten grunn at det er mange års utdanning for å bli lærer”*.

5.0 DRØFTING

5.1 Veilederrollen

«Sykepleierens pedagogiske funksjon innebærer alle vurderinger, konkrete gjøremål og handlinger sykepleieren har ansvar for, som har til hensikt å legge til rette for oppdagelse, læring, vekst, utvikling og mestring hos pasienter, klienter, pårørende, studenter og kolleger» (Tveiten 2009, s.30).

Sykepleieren har altså ikke bare en sentral rolle ovenfor sine pasienter. Hun skal også inneha en pedagogisk funksjon som skal komme både pårørende, kolleger og studenter til gode. Dette er et stort ansvar for sykepleiere og kan by på utfordringer i en ofte hektisk arbeidshverdag.

Hvorfor ønsker vi å rette fokus på sykepleiers veilederansvar ovenfor sine studenter? Og er det nødvendig å lære om veiledning av studenter mens vi selv er studenter, undrer vi oss? Vi ser i rammeplanen at vi skal lære oss å veilede studenter. Og rammeplanen gjelder både for oss studenter og sykepleiere. Men vi stiller oss spørsmål om på hvilken måte vi som studenter skal lære oss akkurat denne formen for veiledning?

Om vi ser i studieplanen vår har vi ikke hatt noe teori som går direkte ut på veiledning av studenter, til tross for at det står at vi etter endt teori skal *"ha kunnskap om grunnleggende prinsipper for undervisning og veiledning og at den skal være en forberedelse til å ivareta sykepleieren undervisningsoppgaver i praksis"* (fronter.com). Men, etter at vi sammenlignet den oppdaterte studieplanen som ble lagt ut 11/3 2013 på Fronter, mot den opprinnelige, ser vi at kapittel 9 *"Å veilede studenter"* i pedagogikkboka av Sidsel Tveiten (2009), som for øvrig var det eneste kapittelet som ikke var pensum i denne boken, nå er blitt lagt til pensum, dog etter at vi var ferdige med faget. Vi tenker at det er positivt og et skritt i riktig retning at det blir rettet mer fokus på dette temaet. Vi har forståelse for at temaet kan oppfattes tørt i forhold til for eksempel sykdomslære og praktiske sykepleie prosedyrer. Men gjennom en innføring i faget kan studentene bli mer klar over hva vi kan forvente oss av veileder, noe som igjen er med på å sikre oss en god praksisopplæring.

"Kommunikasjon er kjernen i all veiledning" (Tveiten 2006 I: Tveiten 2013 s. 106).

Mangelfull kommunikasjon kan føre til uheldige valg og dårlige løsninger. Derfor innebærer ferdigheter innen kommunikasjon en form for kvalitetssikring i det helsefaglige arbeidet (Eide & Eide 2008, s.21).

En av sykepleierne vi intervjuet sa *"Vi mangler veiledningskompetanse. Man kan være heldig som får en sykepleier som i seg selv er en ren og skjær pedagog ut fra egen person de finnes jo, men da er du heldig"*.

Både vi selv og våre medstudenter har omtalt oss som heldige når vi har blitt tildelt en veileder som har hatt pedagogiske ferdigheter. Det har fremstått gjennom måten hun har henvendt seg til oss og kommunisert på. Det å føle seg sett og hørt har vært grunnleggende for hvorvidt vi har snakket om å være heldige.

Sykepleieren har et ansvar ovenfor sine studenter. Empowerment begrepet i denne sammenhengen går ut på å legge til rette for at studenten er aktiv, deltar i læreprosessen og at sykepleier anerkjenner studenten med å finne troen på seg selv. Det kan dreie seg om dialog mellom student og sykepleier. Sykepleierens funksjon ovenfor studenten handler om rådgivning, å instruere, informere og undervise (Tveiten 2009, s.29).

Vi trenger ulike typer kompetanse for å utføre sykepleiefaget faglig bra. Men kompetanse må vedlikeholdes og videreutvikles. Det kan være at vi har den nødvendige kompetansen, men at vi ikke tar den i bruk på en hensiktsmessig måte, eller kanskje brukes den ikke i det hele tatt.

Refleksjon kan da være med på at vi får synliggjort for oss selv og vårt eget faglige grunnlag i praksis og handlinger (Bie 2010, s.21).

Sykepleieren er en rollemodell overfor studenten. Om studenten blir møtt med en positiv innstilling fra sykepleieren, øker studentens forutseninger for å lære, holdninger til faget og praksisen (Tveiten 2009, s.204).

5.2 Etikk

Sykepleieren møter mange slags mennesker i sin praksis, både pasienter, pårørende og studenter. I møtet med disse menneskene utveksles tanker, følelser, verdier og holdninger. I dette møtet skal sykepleierens yrkesfunksjon utøves. Den kompetansen sykepleieren har blir avgjørende for hvordan hun utøver sin funksjon (Tveiten 2013, s.66).

En av studentene sier: "*Møte deg sånn som du er, ikke sant*"?

Litteraturen presiserer betydningen av å møte studenten, der studenten er. Det krever da at sykepleier setter seg inn i studenten og finner ut hvem studenten er. Sykepleieren bør ha kunnskap om studentens faglige ståsted, hvilke erfaringer og forkunnskaper studenten har. Også hva som motiverer studenten til studiet. Det er viktig at studenten vet hvem sykepleieren er slik at grunnlaget for samarbeid blir godt.

Det er fordelaktig at sykepleier viser en positiv innstilling ovenfor studentens evner til å bli en god sykepleier. Måten studenten blir møtt av sykepleieren vil prege studentens holdninger og forventninger til studiet, praksis og egne forutsetning for kunnskapslæring (Tveiten 2009, s.204).

Hvorfor er det så viktig med anerkjennelse og hva gjør det med oss?

Selvrealisering er en sentral del av det å være menneske. Det handler om frihet til å være seg selv og til å være tro mot den man er. Behovet for å være en del av fellesskapet er også tilstede hos de fleste mennesker, og den anerkjennelsen man får fra fellesskapet er viktig for at man skal kunne være seg selv (Christoffersen 2011, s.105).

Når det gjelder anerkjennelse i forholdet mellom veileder og student, handler det om å se hverandre som den man er. Det trenger ikke nødvendigvis innebære og få bekreftelse og ros for noe bra man har gjort, men om å få bekreftelse, å bli respektert, forstått og lyttet til (Tveiten 2013, s.111).

Studentene vi har intervjuet legger vekt på betydningen av å føle seg sett av veilederen. En av sykepleierne fortalte om egen erfaring fra tiden hun var student og under praksisveiledning. ”*Det handler egentlig om å ha vært student selv og ha møtt mange veiledere, og tenke at sånn vil ikke jeg være, eller det her var bra*”. Dette utsagnet forteller oss en del, hvor viktig er det ikke da at man reflekterer gjennom det man ser og hører i praksis? En veileder er selv ansvarlig for å tenke gjennom måten hun veileder på, da veilederkompetansen er noe som både må vedlikeholdes og videreutvikles (Tveiten 2009, s.95). Det kan være hensiktsmessig å få veiledning på egen veiledning. En fin og enkel måte å vedlikeholde veilederkompetansen på. I tillegg får man mulighet til å bearbeide personlige erfaringer fra veiledningen og på den måten kan man forebygge og bli utbrent i veilederrollen (Tveiten 2013, s.116).

Gjennom refleksjon øker sjansen for å finne ut om praksisen er faglig god eller ikke. Finner vi ut at det er behov for å forandre noe er det vår etiske forpliktelse å gjøre noe med det (Bie 2010, s.75).

Når vi som studenter skriver logg og sender til lærer får vi reflektert gjennom tanker og hendelser som vi opplever i praksisen, vi blir på denne måten oppmerksom på hva praksisen innebærer og får økt selvinnsikt (Bie 2010, s.77).

Sykepleierutdanningen er bygd på Nightingale modellen, hvor hun allerede den gang så betydningen av loggføring, da det ga henne et innblikk i studentens måte å reflektere på og hva de hadde tilegnet seg av kunnskap (Fause og Micaelsen 2002, s.91). Denne tankegangen kan sidestilles med loggføringen vi som sykepleierstudenter gjør i dag når vi er i praksis. Det gir lærer en indikasjon på hvor studenten befinner seg i forhold til læringen, refleksjoner og lignende.

For Florence Nightingale handlet sykepleie om å være oppriktig interessert i pasientens og hans situasjon. Ifølge Florence Nightingale skal en god sykepleier ivareta en helhetlig omsorg for pasienten. Hun må være i stand til å tenke og forutse konsekvenser av alt hun foretar seg. Eksempelvis nevner hun rullegardiner som ikke er ordentlig trukket opp på pasientrommet, noe som kan resultere i at den slår mot vinduet og forstyrrer pasienten som egentlig burde hatt nattero. Hun spør seg hva som er meningen med å ha sykepleier dersom pasienten må minne henne på slike ting? Mange pasienter er redd for å klage og kvier seg for å si fra, derfor er det sykepleierens ansvar å forutse hva pasientene trenger (Nightingale 2008, s.87). Det kan kanskje høres brutalt ut, for selv en sykepleier er bare et menneske. Samtidig så handler det

om å reflektere gjennom det man gjør og hvorfor man gjør det. Er det den minste ting som kan forstyrre nattesøvnen til pasienten så bør en sykepleier tenke på det. Dette handler i bunn og grunn om forebygging og omsorg. Og er dette noe man kan videreformidle til studenter i praksis, så har man sannsynligvis satt i gang noen tanker hos studenten om hvorfor man gjør dette.

5.3 Forventninger

En sykepleier sier at hun *”forventer at studenten selv vet hva som er målet med praksisen”*. Vi mener at det er rett og rimelig at sykepleieren skal kunne forvente det av studenten, for hvordan skal hun ellers hjelpe studenten med å nå målet sitt?

Sidsel Tveiten sier at, sykepleieren er ikke alene ansvarlig om å sikre studenten god praksis, studenten selv har også et ansvar for det, men veilederen skal altså legge til rette for at studenten oppnår hensikten med veiledningen (Tveiten 2009, s.105).

Studenten har med andre ord ansvar for egen læring (AFEL). Det handler om at studenten skal bevisstgjøre seg sin egen rolle i forbindelse med læreprosessen, og vite hensikten med den. Det kan også innebære at studenten tar i bruk de forutsetninger som befinner seg på arbeidsplassen som kan bidra til læring (Tveiten 2009,s. 222).

Veiledning har som hensikt å styrke kompetansen og kan brukes som et middel til å kvalitetssikre yrkespraksisen ved blant annet å lære om kommunikasjon, refleksjon, bevisstgjøring og læring (Tveiten 2013, s.66).

I artikkelen *”Relasjon til veilederen betyr mye for sykepleierstudenter i sykehuspraksis”* fremkommer det at relasjonen mellom student og veileder spiller en vesentlig rolle for studentens læringsutbytte. En god relasjon er også påvirket også troen så seg selv og danner grunnlag for tillitt. Dersom en forstår betydningen av relasjon, og er bevisst det, så øker det forutsetningen for godt læringsutbytte i forbindelse med praksis (Sykepleien.no).

En av studentene vi intervjuet sa *” Veilederen blir jo som en slags bauta, som du på en måte lener deg litt på når du er på praksisplassen”*.

Det som kom frem fra studentsvarene våre var at de forventet å bli respektert av veilederen sin og at veilederen hadde interesse for studenten og var interessert i å hjelpe studenten frem i praksisen. Vår egen erfaring på det studenten nevner her, er at det har hatt en positiv effekt på læringsutbyttet vårt og opplevelsen av praksisoppholdet når våre veiledere har vært positive og interesserte. Det har bidratt til økt mestringsfølelse når det gjelder blant annet møte med pasienter og utførelse av sykepleiefaglige prosedyrer.

Vi tenker at studenter som er ute i praksis kan oppleve å være i en sårbar situasjon med tanke på at de kanskje er kommet til en avdeling og til situasjoner som de ikke har så mye kjennskap til fra før. I tillegg stilles det krav som de må oppfylle for å bestå sin praksis.

Veileder får en dobbel rolle å mestre når hun både skal ivareta det daglige arbeidet sitt og i tillegg skal utøve en pedagogisk rolle overfor studenten samt evaluere underveis.

Studenten må sette seg inn i mye nytt, integrere teori med de praktiske erfaringer hun gjør seg og reflektere underveis. Studenten må gjøre sitt beste for å ivareta både pasienter, pårørende, veileder, det øvrige helsepersonell, lærer og sine egne interesser. Når sykepleieren skal veilede denne studenten, må hun finne ut hvem studenten er, hvilke erfaringer hun har fra før, forkunnskaper, forforståelse og motivasjon for studiet. Disse faktorene vil ha betydning for hvordan sykepleieren bør legge opp veiledningsforløpet til studenten. Likeså må studenten få bli kjent med sykepleieren. Når man bruker litt tid på å bli kjent med hverandre er grunnlaget for samarbeid fremover styrket (Tveiten 2009, s.203).

I artikkelen *"Hva påvirker sykepleierstudentenes trygghet og læring i klinisk praksis?"*

kommer det frem at studentene ønsker å inkluderes i pleiefelleskapet, men de vil også vite hva de kan forvente seg av praksisstedet og hva praksisstedet forventer tilbake. Det handler om at forutsigbarheten gir trygghet, som igjen bidrar til bedre læringsmuligheter i praksis

(Stolav.no)

5.4 Ansvar og samarbeid

Hva med å snu trenden fra ekstrabelastning til inspirasjon? Om man på avdelingen prater om hvordan man synes det er å veilede studenter, hva som er utfordrende og hva som er berikende med å ha student, kan man kanskje komme nærmere et mål om enighet for hvordan vi ønsker å ha det i avdelingen, sykepleiere seg imellom og ikke minst hvordan de ønsker å fremstå for omverdenen. Slik vi ser det er det mange fordeler med å ha student, fordi sykepleieren både får mulighet til å videreformilde kunnskap, og blir utfordret til å reflektere

gjennom egne handlinger. En sykepleier vi intervjuet nevnte at noe som var positivt med å ha student var at det ga rom for diskusjon og refleksjon sammen, fordi studenten ofte har siste forskning inne.

Veiledning er en læreprosess, både for den som veiledes og den som veileder (Skagen 2013, s.178).

En student uttalte følgende ” *Jeg har fått god hjelp og masse tips, egentlig ikke bare i fra veilederen min, men det er mange på ei avdeling som kan involvere seg i studenten*”.

Vi har selv erfart å få hjelp og veiledning av andre på avdelingen, noe som har vært positivt og berikende, for både læreprosessen og det å føle seg som en del av fellesskapet. Studenten kan ikke bare belage seg på at sykepleiernes veilederegenskaper og kompetanse skal gi henne en god praksis, men må selv også ta ansvar for egen læring. For at studenten skal dra fordeler av all kunnskapen som trer frem gjennom pleiefellesskapet, så krever det også at studenten selv tar del i fellesskapet. Det kan by på utfordringer å komme på et nytt praksissted, særlig i begynnelsen, blant annet fordi de ansatte i avdelingen har innarbeidet seg en måte å arbeide og samarbeide på som er spesielt for den avdelingen. De kjenner hverandre og er trygge på hverandre. Det kan oppleves ekskluderende for studentene. I forbindelser med daglige møter, rapporter og diskusjoner blant sykepleiere på et sykehus tas det opp mange faglige og interessante temaer som vil komme studenten til gode å få med seg. Derfor er det viktig å føle seg som en del av de ansatte, ellers kan man gå glipp av nyttig kunnskap (Mekki og Tollefsen 2002, s.136).

Vi har selv kjent behovet og ønsket om å få innpass på praksisplassen. Det å føle seg som en del av teamet er av stor betydning for læringsutbyttet. Samtidig så skal vi som fremtidige sykepleiere være kritisk og ikke minst ha mot til å være det, dersom vi for eksempel opplever ukultur av en eller annen art på praksisstedet.

Både høgskolene og praksisstedet er ansvarlige for å utdanne gode sykepleiere. Dette innebærer at både lærer og sykepleier må legge til rette for best mulig læring. Rammeplanen forteller oss noe om retningslinjer og ansvarsfordeling mellom praksisfelt og høgskole. Dersom avtalene mellom høgskole og praksisfelt er klare og tydelige, vil det også påvirke kvalitetssikring av studiet på en god måte (Tveiten 2009, s.216).

I følge pensumboken "*På terskelen*" Skal praksisstedets sykepleiere veilede ut fra den egenarten som preger deres avdeling. Men det er høgskolen som er hovedansvarlig for å sikre at studenten får kvalitet på veiledningen. Dette innebærer også at skolen tilbyr praksisstedet utdanning og kurs i veiledning (Mekki og Tollefsen 2002, s.101).

Artikkelen "Sammen for en bedre praksis" presiserer nettopp betydningen av at de ulike rollene rundt studentene kommer sammen og danner et samarbeid for å bidra til en bedre praksis for studenten. Det handler om at alle sitter med en spesifikk kompetanse, og dersom en lar hverandre ta del i den, vil det komme både studenter, lærere, sykepleiere og pasienter til gode (bora.hib.no).

Artikkelen *Patient Safety Instruction in US Health Professions Education*, omhandler at det må settes inn tiltak for å forbedre utdannelsene innen de ulike helseyrkene i USA, for å redusere omfanget av feilbehandling av pasienter.

5.5 Tid og utfordringer

En sykepleier vi intervjuet sa "*Mange ganger synd på studentene som får så dårlig oppfølging*". Vi har erfart at det ikke er alle veiledere som er like flinke til å ivareta sin pålagte veilederfunksjon ovenfor oss. Som eksempel kan vi nevne at vi har opplevd å føle oss som en belastende faktor i veileders hektiske hverdag. Det er ikke godt å føle at vi påfører sykepleier ytterligere stress med å be om oppmerksomhet og hjelp, noe som kan gå ut over vår egen praksisopplæring.

En sykepleier sier "*det vanskelige med å være veileder er når du aldri får tid til å sette deg ned å få snakke med studenten om hva som har vært bra og ikke, og plutselig er arbeidsdagen omme*". Dette utsagnet gjør at vi tenker at mangel på tid ofte kan oppleves utfordrende, også for sykepleieren som må ivareta mange andre funksjoner i hverdagen.

En student sier "*Men jeg ser jo, er jo fullt klar over at det her er personell som er i en ofte 100 % stiling, kanskje, og har en travel hverdag og skal klare ta seg av alle sine pasienter, i tillegg til at de skal følge med på og passe på en elev da*". Samtidig savner studenten enda mer hjelp og tid til å bearbeide spørsmål, refleksjoner og så videre i praksisforløpet.

Likevel kommer vi ikke bort fra betydningen det har for oss som fremtidige sykepleiere å bli veiledet på en god måte. Vi tenker at fordelene med å lære om veiledning av studenter allerede i studiet kan være at vi blir mer observante på hvordan veilederen ivaretar sin veilederfunksjon ovenfor oss. Kanskje bør vi lære mer om hva vi skal kunne forvente oss av veilederen vår, og hva veilederen vår bør kunne forvente av oss? Den ene sykepleieren i

intervjuet sier ”*jeg forventer at studentene har teorien innabords når de kommer til praksisplassen*”. Ja, det må hun vel kunne forvente? Hvordan skal hun ellers hjelpe oss til å flette sammen teori og praksis?

Vi tenker at veiledning av studenter ute i praksisfeltet er med på å danne grunnlaget for morgendagens sykepleiere. Derfor mener vi at det betyr så mye for samfunnet, både økonomisk og på det medmenneskelige plan at fremtidens sykepleiere får med seg mest mulig av de sykepleiefaglige kunnskaper og holdninger når de er ute i praksis.

Veiledning har som hensikt å styrke kompetansen. Veiledning kan brukes som et middel til å kvalitetssikre yrkespraksisen blant annet ved å lære om kommunikasjon, refleksjon, bevisstgjøring og læring (Tveiten 2013, s.66).

Det kom fram under intervjuene at samtlige av sykepleierne følte behov for kurs i veiledning. Den ene sykepleieren uttalte at ”*Arbeidsplassen bør pålegge sine ansatte å ta veilederkurs, da vi er pålagt å veilede studenter*”. I følge rammeplanen skal sykepleiere som veileder studenter inneha kompetanse for å kunne veilede. Ut fra funnene våre er ikke dette forenelig med dagens praksis. I følge artikkelen ”*utfordringer med å veilede sykepleierstudenter i praksisstudier*” kommer det frem at veiledere mange ganger føler usikkerhet opp mot veilederrollen og legger til at det både er tidkrevende og et stort ansvar (Sykepleien.no).

Ikke alle veiledere har en formell veilederopplæring, men i følge Aalberg har alle studenter som har vært ute i praksis og blitt veiledet, selv tilegnet seg en uformell veilederutdanning, men disse studentene står imidlertid i fare for og ukritisk kopiere sine egne veiledere, om de ikke har et bevisst og reflektert forhold til veilederne sine (Aalberg 2002, s.239).

Et spørsmål som flere våre studenter, inkludert oss selv, har blitt møtt med første dag på praksisplassen har vært ”*Skal du være her?*”. Samme erfaring gjenspeiler seg også i artikkelen ”*De må vite at studentene kommer*”, forfattet av Nilsen. Vi antar at det må ligge en kommunikasjonsvikt til grunn for at dette ofte skjer. Nilsen vektlegger også betydningen av god kommunikasjon mellom skole og praksissted. Hun mener også at praksis kan bedres dersom sykepleier har de nødvendige ressurser som skal til for å følge opp studentene i praksis. Hun vektlegger relasjon mellom de to og sier det er viktig at det vies nok tid til god veiledning, noe som ikke alltid er forenelig med travle arbeidsøkter.

Vi undrer oss hvordan sykepleieren da skal få tid til å forberede seg til studenten kommer? I følge Tveiten (2009) trenger sykepleieren tid til å forberede seg, både for sin egen del og for

at studenten skal få oppleve en praksisperiode med positiv erfaring som gir vekst (Tveiten 2009, s.207).

6.0 AVSLUTNING

I løpet av skriveprosessen til denne oppgaven har det vært nødvendig for oss å reflektere gjennom de praksisopplevelsene vi selv har hatt. Vi har funnet ulikheter oss imellom når det gjelder hvordan vi oppfatter ting, men har sammen opplevd å få en ny forståelse av sykepleiefaget og kanskje særlig den pedagogiske delen av yrket.

I St. Meld. 10 leser vi at når personell (og fremtidig personell, vår anmerkning) deltar i forskning bidrar det til et bedre grunnlag for å gi en kunnskapsbasert undervisning. Forskning kan også bidra til at vi finner frem til nye løsninger som kommer pasientene til gode både innen kvalitet og sikkerhet (regjeringen.no).

I begynnelsen av oppgaveskrivingen var vi opptatt av hva vi selv forventet oss av veilederne våre og vi var usikre på hvordan vi selv skulle ivareta vår egen veilederrolle når vi ble ferdige med utdannelsen. Etter hvert tenkte vi mer over *hvorfor* vi mener at det er viktig at vi får en god praksisopplæring. Vi tenker at en student som får en god praksisopplæring blir flinkere i faget og vil selv kunne ha større forutsetninger for å videreføre dette til egne studenter senere. Blir vi gode rollemodeller for våre egne studenter vil *de* igjen ha økt forutsetning for å videreføre dette videre til studenter som kommer etter dem. Med andre ord vil en god praksisopplæring komme de senere generasjoner til gode og hovedpoenget er at vi alle skal la vår kompetanse komme pasienter, pårørende og alle andre som trenger oss som sykepleiere til gode.

Teorien sier at veiledning er en læreprosess både for den som blir veiledet og den som veileder (Skagen 2013, s.178).

Vi lurer på om det er det nødvendig å vite hva som ligger i begrepet veiledning? Kan det være en fordel at alle vet hva begrepet innebærer for å kunne bedømme om veiledningen er god eller ikke? En student kan kanskje tro at hun ikke mottar veiledning fra sin veileder om hun ikke får direkte svar på alt hun spør om, mens en annen student kanskje tenker at hun har vært heldig med sin veileder fordi hun forteller alt hun kan? Teori og praksis skal integreres og forstås når vi er ute i praksis. Man skal kunne se sammenhengen og holdninger skapes - og videreutvikles. Praktiske ting utføres og så har vi den spennende tause kunnskapen som "*bare er der*". Taus kunnskap kan vise seg i vår måte å handle på. Om vi reflekterer over handlinger i praksis, hva gjorde vi, hvorfor, hvordan, hvilke faglige grunner hadde vi og gå etter, hva sier etikken om mine handlinger, kunne jeg gjort noe annerledes. En slik refleksjon åpner opp for

muligheten til å sette ord på den tause kunnskapen (Tveiten 2013, s.70-71). Veiledning har som hensikt å styrke kompetansen og kan brukes som et middel til og kvalitetssikre yrkespraksisen ved blant annet å lære om kommunikasjon, refleksjon, bevisstgjøring og læring (Tveiten 2013, s.66). Regjeringen uttaler at *”Praksisdelen av utdanningene er av stor betydning for å sikre studentene nødvendig kompetanse”* Og regjeringen vil: *” Gjennomgå kompetansekravene i grunnutdanningene og vurdere kvaliteten på praksisutdanningene ”* Meld. St. 10. s126 og 129 (regjeringen.no).

”Uansett hvordan veiledningen organiseres, er det viktig at studentene sikres gode praksiserfaringer, og at de får veiledning slik at de utvikler eller videreutvikler sin sykepleierkompetanse” (Tveiten 2009, s.223).

Tidligere har vi vært opptatt av manglende kompetanse innen veiledning. Nå begynner vi også å lure på om svaret *bare* ligger her? For det er vel av stor betydning at holdninger er kjempeviktig og det er vel noe man med svært enkle midler kan få endret på, eller?

7.0 LITTERATUROVERSIKT

7.1 Pensumlitteratur

Blix, E.S., Breivik S. (2006) *Basisbok i sykepleie. Om menneskets grunnleggende behov.* Bergen: Fagbokforlaget.

Brinchmann, B. S. (2010) *Etikk i sykepleien.* 2.utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Christoffersen, S., Aa. (red.) (2011): *Profesjonsetikk. Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker.* 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2007) *Metode og oppgaveskriving for studenter.* 4.utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving for studenter.* 5.utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Eide & Eide (2008) *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning, etikk.* 2. utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Fause, Å., Micaelsen, A. (2002) *Et fag i kamp for livet. Sykepleiens historie i Norge.* Bergen: Fagbokforlaget.

Mekki, T. E., Tollefsen, S. (2002) *På terskelen. Introduksjon til sykepleie som fag og yrke.* Oslo: Akribe Forlag.

Nightingale, F. (2008) *Notater om sykepleie.* 1. utgave, 2. opplag. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Skårderud, F., Haugsgjerd, S., Stånice, E. (2010) *Psykiatriboken. Sinn - kropp - samfunn.* Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS.

Tveiten, S. (2009) *Pedagogikk i sykepleiepraksis.* 2.utgave. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.

Nettadresser:

Meld. St. 10 (2010 – 2013):

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-10-20122013/9.html?id=709127>

Rammeplan for sykepleierutdanning 25. januar 2008:

http://www.regjeringen.no/upload/kd/vedlegg/uh/rammeplaner/helse/rammeplan_sykepleierutdanning_08.pdf

Studieplan for Bachelor i sykepleie, nett- og samlingsbasert. Studiested Bodø.

<https://fronter.com/uin/main.phtml>

Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere:

https://www.sykepleierforbundet.no/ikbViewer/Content/785285/NSF-263428-v1-YER-hefte_pdf.pdf

7.2 Selvvalgt litteratur

Aalberg ,K.T. (2002) *Individuell veiledning*. Bergen: Vigmostad & Bjørke.

Antall sider: 294.

Bie, Kristin. (2010) *Refleksjonshåndboken*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Antall sider: 96.

Gjems, L. (1995) *Veiledning i profesjonsgrupper*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Antall sider: 127.

Kvalsund, R. (2006) *Oppmerksomhet og påvirkning i hjelperelasjoner. Viktige ferdigheter for coacher, rådgivere, veiledere og terapeuter*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

Antall sider: 28.

Skagen Kaare (2013) *I veiledningens landskap. Innføring i veiledning og rådgivning*. 2.

Utgave. Oslo: Cappelen Damm AS.

Antall sider: 184

Tveiten, S. (2009) *Pedagogikk i sykepleiepraksis*. 2. Utgave. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS. 2. Utgave. Kapittel 9.
Antall sider: 67.

Tveiten, S. (2013) *Veiledning - mer enn ord...* 4. utgave. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
Antall sider: 13.

Totalt antall sider: 809.

7.3 Artikler

Hva påvirker sykepleierstudentenes trygghet og læring i klinisk praksis?

<http://www.stolav.no/StOlav/Vedlegg/%20Hva%20p%C3%A5virker%20spl%20stud%20trygghet%20og%20l%C3%A6ring%20i%20praksis.pdf> (lest: 18.10.13).

Sammen for bedre praksis.

<https://bora.hib.no/bitstream/10049/266/1/Sammen%20for%20bedre%20praksis%20p%C3%A5%20BORA.pdf> (lest: 18.10.13)

Utfordringer med å veilede sykepleierstudenter i praksisstudier:

http://www.sykepleien.no/Content/898972/art_aigeltinger_9624.pdf (lest: 10.09.13)

Relasjonen til veileder betyr mye for sykepleierstudenter i sykehuspraksis:

http://www.sykepleien.no/Content/898746/art_haugan_9622.pdf (lest: 10:09.13)

Patient Safety Instruction in US Health Professions Education:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3220343/> (lest: 17.10.13)

Nettforelesning om veiledning av studenter:

https://crnbc.ca/Lists/Flash%20Modules/Working_with_Students/player.html (lest 07.10.13)

7.4 Vedlegg

Vedlegg 1 Godkjenningse (tillatelse) til innhenting av data

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Profesjonshøgskolen
Sykepleie og helsefag

J.nr.:

TILLATELSE TIL INNHENTING AV DATA

SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNHENTING AV DATA I FORBINDELSE MED SKRIFTLIGE STUDENTARBEIDER.

Stilles til:

NN _____

Avdeling / institusjon

Ved: NN _____

Navn avdelingsleder / faglig leder

Som ledd i arbeidet med

- 1.) Fordypningsoppgave _x_
- 2.) Deløksamen ___
- 3.) Semesteroppgave ___
- 4.) Prosjektarbeid ___

søker:

Studenter:

Bachelor i sykepleie: Kull: 10V

Studiested: Bodø/ Stokmarknes

Vidensutdanning, linje: _____

Kull: _____

om tillatelse til å innhente data fra Deres praksisfelt/arbeidssted. Slik datasamling er vurdert av student og faglærer som nødvendig for gjennomføringen av nevnte eksamen/oppgave.

Undertegnede er kjent med lover og forskrifter som regulerer personvern og pasienters rettsikkerhet, forskningsetiske retningslinjer og interne retningslinjer for oppgaveskriving.

Det er ikke tillatt å gjennomføre undersøkelser der pasient eller pårørende er respondenter / intervjupersoner.

OPPLYSNINGER OM ARBEIDET:

Problemstilling og formål med undersøkelsen: Problemstilling: Hvordan kan sykepleieren i sin veilederrolle sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring?

Formål: Vi ønsker å finne ut om grunnutdanningen i sykepleie i seg selv er nok for å være kompetent til å veilede studenter. Vi ønsker videre å få belyst veilederrollens betydning i utdanningsforløpet for sykepleiestudenter, og hvordan sykepleieren kan sikre studenten god veiledning.

Metode w/ datainnsamlingen: Intervju.

Respondenter / intervjupersoner: Vi har foreløpig tenkt å intervju tre sykepleiestudenter og tre sykepleiere.

Hjelpemidler til bruk w/ datasamlingen: Lydbåndopptak.

NB! Evt. spørreskjema til bruk i datasamlingen er vedlagt.

Tidspunkt / Tidsrom for datasamlingen: September 2013.

Ved ønske om ytterligere informasjon bes saksbehandler om å ta kontakt med undertegnede student eller faglærer.

Med hilsen

_____

Studenter

Loger-Lise Magnusson

Faglærer

Svar på søknaden bes gitt på vedlagte svarskjema, som sendes til student med kopi til faglærer.

Jnr.:

Date: 29.08.13

Til

Student: _____

Faglærer: Inger-Lise Magnusson

Høgskole: UIN

Adresse: _____

Postnr. / poststed: _____

SVAR PÅ SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNHENTING AV DATA.

Søknad av dato 29.08.13 er behandlet dato 29.08.13 av saksbehandler / organ:

Inger-Lise Magnusson, Universitetslektor UIN.

Vedtatt: Søknaden er innvilget og intervjue kan gjennomføres etter utarbeidet intervjuguide.

Evt. merknader knyttet til vedtaket: _____

• alle lydopptak av informanter slettes når oppgaven er ferdig.

• Informant skriver under informant samtykke.

• Konfidensialitet og anonymitet ivaretas av studentene.

29.08.13

Inger-Lise Magnusson

Underskrift

Underskrift

Vedlegg 2 Intervjuforespørsel og intervjuguide sykepleiestudenter

xxxxxx 30.08.13

Kjære medstudent.

I forbindelse med bacheloroppgaven vår, ønsker vi å intervju noen studenter. Oppgavens problemstilling er: *Hvordan kan sykepleieren i sin veilederrolle sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring?*

Vi ønsker å intervju både sykepleiere og studenter for å belyse veiledningen fra begge sider. Anonymitet blir ivaretatt og derfor er det viktig at du ikke svarer på denne mailen per mail, men heller tar kontakt via sms eller ringer for mer informasjon, innen tirsdag 3. september kl. 14.00.

Spørsmålene som blir stilt i intervjuet legges ved, slik at det blir lettere for deg å ta en avgjørelse på om du ønsker å bli intervjuet.

Med vennlig hilsen xxxxxxxxxxx og xxxxxxx

xxxxxx mob: xxxxxxxxx

Spørsmål til Studentene

- 1) Hva synes *du* kjennetegner en god veileder?
- 2) Hva forventer du deg av din veileder?
- 3) Hvordan er samarbeidet med studentens lærested og hvem har ansvaret for å gi studenten en god og forsvarlig praksis?
- 4) På hvilken måte mener *du* at sykepleierne kan bidra, for å sikre studentene god praksis?
- 5) Har du inntrykk av at det er behov for undervisning i veiledning av studenter i sykepleiestudiet, ut ifra dine erfaringer med ulike veiledere, og det faktum at du selv skal fungere som veileder?
- 6) Veiledning er jo en sentral del av praksisstudiet, kan du fortelle om dine erfaringer og tanker rundt det og gjerne komme med eksempler?
- 7) Hvordan synes du intervjuet har vært, og ønsker du å tilføye noe?

Vedlegg 3 Intervjuguide sykepleiere

Spørsmål til sykepleiere

- 1) Hvor lenge har du jobbet som sykepleier?
- 2) Har du veiledet mange studenter? Hvilke tanker gjør du deg om veilederrollen?
- 3) Kan du fortelle om en episode /situasjon hvor du følte at du mestret veilederrollen godt?
Hva skjedde? Hva gikk bra?
- 4) Hva synes du kjennetegner en god veileder?
- 5) Hva forventer du deg av sykepleier-studenten?
- 6) Har du opplevd noen utfordringer i forbindelse med veilederrollen?
- 7) Kan du fortelle om hvordan du lærte å veilede studenter i praksis?
- 8) Hvordan er samarbeidet med studentens lærested og hvem har ansvaret for å gi studenten en god og forsvarlig praksis?
- 9) På hvilken måte mener du at sykepleierne kan bidra, for å sikre studentene god praksis?
- 10) Hvordan synes du intervjuet har vært, og ønsker du å tilføye noe?

Vedlegg 4 Samtykkeskjema

SAMTYKKE

Datamaterialet fra intervjuet vil bli brukt i en bacheloroppgave innen sykepleierket.
Oppgavens problemstilling lyder: *Hvordan kan sykepleieren i sin veilederrolle sikre sykepleiestudentene god praksisopplæring?*

Det vil bli brukt diktafon under intervjuet som senere vil bli transkribert. Opptaket blir slettet etter innlevert oppgave 25.10.13.

Deltakelse til intervjuet er frivillig og du kan på et hvilket som helst tidspunkt trekke ditt samtykke tilbake, uten og måtte oppgi grunn.

Vi gir hverandre gjensidig mulighet til å ta kontakt med hverandre om noe skulle være uklart.

Jeg har mottatt muntlig og skriftlig informasjon, og er villig til å delta i studien. Dato:

Signatur:

Intervjueren overholder sin taushetsplikt og du vil bli anonymisert. Dato:

Signatu.